

İnancın Şiire Yansıması ve Mustafa Doğan'ın “Benden Bilme” Adlı Şiir Kitabı Üzerine

◆Erhan Çamurcu

“Şiir nedir, şair kime denir, şiir nasıl yazılır?” soruları üzerine yazılanlar, konuşulanlar yeterince yekûn tutmasına rağmen aynı soruların sorulmaya ve cevaplanmaya devam ediyor olması tanımın ve izahın görece olmasından ileri gelir sanıyorum.

Kıyısından köşesinden şiirle iştigal eden herkesin kendince bir şiir tanımı vardır ve bu tanımların hemen hepsi en azından asgari düzeyde doğrudur. Ne de olsa bireysel bir sanat olan şiir her icracısında ayrı bir kimlik kazanır. Bununla beraber şiirde geleneğin ehemmiyetini de yadsıyamayız. Pek çok şair şiir anlayışını bir gelenek çizgisine oturtmaya çalışır.

Ortak beğeni ve zevkler kadar ortak tarihi geçmiş de bu gelenek arayışında etkilidir. İçinde yaşadığımız toplum aynı coğrafyada farklı tarihsel süreçlerden geçmiş gurupların harmanlanmasıyla oluşmuş bir yığındır. Her bir gurubun acıları, kayıpları, korkuları, travmaları belli oranda diğerlerinden ayrılırken bir bütün olarak ortak yaşadığımız travmalar, acılar, kayıplar da var.

Sanatçıya ve elbette şaire düşen içinde bulunduğu gurubun acılarını seslendirirken ortak bir coğrafyayı paylaştığı diğer gurupların acılarına ve hatta bütün bir insanlığın acılarına kayıtsız kalmamaktır.

Türk edebiyatı iki büyük ve kadim şiir geleneğini bağrında yaşatmış ve günümüze kadar getirmiştir. Her ne kadar divan şiiri estetiğinin günümüzde rağbet görmediği düşünülse de çok sayıda kıymetli şair büyüğümüz ve arkadaşımız bu estetik anlayışın yeni ve güzel örneklerini ortaya koymaya devam ediyor.

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı serbest şiir anlayışının kök salmasına ve hâkim estetik anlayış olmasına neden olsa da ölçülü şiir ve bilhassa hece şiiri özellikle Anadolu irfanıyla birlikte kalp atışlarına devam ediyor. Mustafa Doğan da serbest şiirin estetik ölçütlerine hâkim olmasına rağmen hece şiirinin özgün ve başarılı örneklerini ortaya koyan başarılı şairlerimizden biri. “Benden Bilme” uzun bir aradan sonra yayımladığı ikinci şiir kitabı.

Oldukça üretken bir şair olmasına rağmen yazdıklarını yayımlamaktan imtina eden şair, şiirde mükemmeli aramanın önemine vurgu yapıyor.

Bir edebiyat meclisinde birbirinden kıymetli şiir üzerine konuşurken; “Şiir neyle yazılır?” sorusuna verdiğimiz cevaplarda şu maddeler öne çıkmıştı:

1. Şiir sözcüklerle yazılır
2. Şiir ilimle yazılır
3. Şiir dertle yazılır

Mustafa Doğan'ın şiirlerini okuduğunuzda bu üç ölçütün de yerine getirilmiş olduğunu rahatlıkla görebiliyorsunuz. Mustafa Doğan; sözcük dağarcığı oldukça geniş, tekrara düşmeyen, şiirin temasına uygun bir söz iklimi oluşturabilen ve bütün bunların yanı sıra anlaşılmazlık çıkmazına girmekten kaçınan oldukça başarılı bir şiir diline sahip. Mustafa Doğan'ın şiirini okurken sözlük kullanma ihtiyacı duymazken “Dilimizde böyle bir kelime de vardı sahi!” şaşkınlığına düşmekten kendinize alamıyorsunuz.

Mustafa Doğan şiirlerine konu ettiği Türk ve İslam tarihine vakıf bir şair. Şiirlerine aldığı kişi ve yer isimleri kuru birer sözcük olarak görünmenin ötesinde şiirin derdine uygun imgelere kapı aralıyor. Kutlu İnşirah şiirinde;

“...
Hangi taş vursa başını asa?
Şehri düşer Süleyman'ın;
Yarılan ay, örümcek, güvercin,
Ebabil kuşları,
İbrahim'e su taşıyan karınca,
Bir mağara, bir ayet
Ve Bilal ve Ali ve Zülfikar...
Uyansa Hamza'nın yasından,
Okçular tepesi düştü düşecek.”

dizeleriyle İslam tarihinin önemli olayları üzerinden günümüzün karanlığı resmediliyor. Doğan'ın şiiri yüksek sesli, haklı bir isyan şiiridir, denebilir. Bu haklı isyan tarihi kanıtlarla pekiştiriliyor.

Doğan dertli bir şairdir. Onun derdi bireysel bir melankolinin ötesinde toplumsal, dini, milli, tarihi bir isyan mesabesindedir. Bu duyarlı yürek etrafındaki hiçbir acıya kayıtsız kalmaz. Ağır Melankoli şiirinde içinde bulunduğu ruh halini şöyle resmediyor;

*“Cem olmuş binbir çile sanki bende birleşmiş
Efkârın boranında savurur da savurur
Gama müptela ruhum nazarında bir leşmiş
Çöktükçe yüreğime kavurur da kavurur”*

Ağlayarak Avunacağım şiirin de Yemen, Kınalı Topraklar şiirinde Anadolu, Soğuk Tekbirler şiirinde Sarıkamış, zamana Seferim Var şiirinde Türk tarihi ve coğrafyası, Kutlu İnşirah şiirinde Kudüs dertlendiriyor şairi. Anadolu, acının coğrafyasıdır, Mustafa Doğan da bu acının şairi olarak tanımlansa yeridir.

“Benden Bilme” hece şiirlerinin yanı sıra serbest şiirlere de yer vermiş bir kitap. Şiirlerin konu ya da teknik açıdan belli bir sıra gözetmeden kitaptaki yerlerini aldığını söylemek mümkün. Ancak bu da şairin dağınık ruh halinin bir yansıması olması bakımından oldukça yerinde olmuş.

Doğan'ın şiiri “hece şiiri öldü.” anlayışına bir karşı duruş olarak çıkıyor karşımıza. Pek çok hece şiirinde gördüğümüz sığlık, taklit ve kuru dil onun şiirinde derin, akıcı ve özgün bir hal alıyor. Hece şiirinde imgenin olmadığını savunanların Doğan'ın şiirlerini muhakkak okuması gerekir. Al Mektup şiiri şairin kendisi için de önemli bir şiir. Bayrak şiiri olmasına rağmen bayrak sözcüğünü hiç kullanmıyor şair.

“Yıkayıp sabahında binlerce yıllık düşün

Şanla süzül gönderde kandan kırmızı Burak” bu iki dize dahi üzerine sayfalarca yazı yazılabilecek bir anlam yoğunluğuna sahip.

Peygamber Sevgisi, şairde ayrı bir hassasiyet olarak çıkıyor karşımıza. “Gözlerin” şiirinde bakın nasıl resmediyor Kutlu Nebi'yi;

*“Gözlerin; Allah'a ram, 'Bismillah'tır gözlerin!
Gözlerin; duha, ikram, bin sabahtır gözlerin!
Gözlerin; dua, bayram, inşirahtır gözlerin!”*

Anne, şairin bir başka yarısı ve şiirinin bir başka çıkış noktası olarak görünüyor. Melekler Öpsün Ellerinden, Acını Öğretme. Alacağın Olsun Azrail şiirlerinde annesine duyduğu derin sevgi ve özlem okunuyor.

Şair her ne kadar “Benden Bilme” dese de bize bildirdiği pek çok acı ve dert var.